

Exnr: 2 van 20 Exn

NOTA

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Nota bestemd voor

- de Minister van Defensie
- de Staatssecretaris

d.t.v. de Secretaris-Generaal

- 2/4 19/3
7a JNummer
DIS97001231Datum
13 maart 1997Onderwerp:
Inlichtingenbulletin

1. Hierbij doe ik U toekomen Inlichtingen-Bulletin nr. 10/97 van de MID.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

 mr.
 Brigade-generaal

Bijlagen

- 1 -

Opsteller

drs.

Doorkiesnummer

070 -3186967

Bur. Secretaris-Generaal	
13-3-97	Dgff000713

INLICHTINGEN-BULLETIN NR.: 10/97

(13 maart 1997)

IRAN

Voortgang levering wapensystemen door Rusland

De eerder gemelde onderhandelingen tussen Iran en Rusland over de aanschaf van Russische wapensystemen, verkeren momenteel in een vergevorderd stadium. Hoewel de aanschaf van het S-300 luchtverdedigingssysteem (SA-10 GRUMBLE) de hoogste prioriteit heeft, wil Iran ook SA-5 en SA-14/-16 (MANPAD) luchtverdedigingssystemen kopen. Voorts heeft Iran opnieuw belangstelling getoond voor de aanschaf van T-72 tanks en SU-25 FROGFOOT jager-bommenwerpers. Het SA-10 systeem blijkt bedoeld voor de verdediging van de in aanbouw zijnde kerncentrale in Bushehr, in zuidwest Iran. Iran heeft de afgelopen maanden bij Rusland meermaals aangedrongen op spoedige levering van de luchtverdedigingssystemen. Dit vanwege de door Iran voorziene Amerikaanse luchtdreiging, als vergelding van de vermeende (indirecte) Iraanse betrokkenheid bij de bomaanslag op de Amerikaanse luchtmachtbasis Al Khobar, in Saudi-Arabië.

Opvallend in dit kader is het voor deze week aangekondigde bezoek van de Iraanse Minister van Buitenlandse Zaken [REDACTED] aan Saudi-Arabië. Dit is het eerste officiële Iraanse bezoek aan Ryad sedert drie jaar. Het bezoek houdt ongetwijfeld verband met het lopende Saudische onderzoek naar de toedracht van de genoemde aanslag. Het ziet er naar uit dat [REDACTED], voordat er mogelijk meer bekend wordt gemaakt over een eventuele Iraanse betrokkenheid, het vertrouwen bij het Saudische regime wil herstellen. Dit om de tot dusver redelijk goede betrekkingen met Iran en de overige Golfstaten in stand te houden.

Overigens heeft de Russische Minister van Buitenlandse Zaken [REDACTED] deze week ontkend dat Rusland Iran steun verleent bij de opbouw van een potentieel van ballistische raketsystemen. Daarbij doelde hij op Amerikaanse berichten over de leverantie door Rusland van technologie van mogelijk het SS-4 grond-grond raketsysteem (bereik ca 2.000 km). Iran poogt al langer een raketsysteem met een dergelijk bereik te verwerven dan wel zelfstandig te ontwikkelen.

Ontplooiing ballistische raketsystemen nabij Golf en uitrusting van oorlogsbodems met kruisraketten

Gemeld wordt dat Iran zeer onlangs mobiele ballistische raketsystemen van het type SCUD-B (bereik 300 km) en/of SCUD-C (600 km), alsmede CSS-8 (van Chinese makelij; 150 km) op 50 km van de Perzische Golf heeft ontplooid. Deze plaatsing werd al enige tijd verwacht, maar is ongetwijfeld versneld in verband met de veronderstelde Amerikaanse luchtdreiging. Met de stationering van deze systemen komen Koeweit, Saudi-Arabië, Bahrein, Qatar en het grootste gedeelte van de Verenigde Arabische Emiraten binnen schootsbereik. Het is niet uit te sluiten dat indien de VS tot een luchtaanval tegen Iraanse doelen overgaat, Iran met deze systemen vergeldingsacties tegen genoemde Golfstaten zal uitvoeren.

Voorts is geconstateerd is dat Iran de afgelopen maand opnieuw enkele marineschepen heeft uitgerust met geavanceerde C-802 anti-schip kruisraketsystemen van Chinese makelij. Hiermee is de potentiële dreiging tegen de internationale scheepvaart in de Golf/Straat van

[REDACTED]

Hormuz toegenomen. Hierbij moet vooral worden gedacht aan het Amerikaanse Multinational Inspection Force -eskader, waarvan ook twee Nederlandse schepen deel uitmaken.

Duidelijk moge zijn dat Iran in verschillende sectoren voorbereidingen treft tegen een eventuele Amerikaanse militaire actie als reactie op Al-Khobar.

RUSLAND

Terugkeer Minister [REDACTED] in nieuwe kabinet onzeker

De Russische Minister van Defensie is deze week, samen met de meeste andere leden van het kabinet, ontslagen. Een terugkeer in het nieuwe kabinet is hoogst onzeker. In het beleidsdocument van President [REDACTED] "Orde in het gezag is orde in het land", dat vorige week aan het Russische parlement is verstuurd, wordt gesteld dat de situatie in de strijdkrachten zwaar is en verder verslechtert. Volgens de president telt bij een militaire hervorming iedere dag en schaadt elk uitstel het defensieve vermogen van Rusland. Daarmee gaat [REDACTED] diametraal in tegen de stelling van [REDACTED], dat er geen militaire hervormingen kunnen starten omdat er daarvoor geen geld is. Voorts herhaalde [REDACTED] de reeds in mei 1996 geformuleerde opdracht om de defensie-organisatie niet alleen "in overeenstemming met bestaande en potentiële dreigingen en uitdagingen" te brengen, maar ook met "de economische mogelijkheden van het land". Dit laatste deel van de opdracht werd door [REDACTED] en andere leden van de defensieleiding steeds weggelaten, waarschijnlijk omdat ze vanuit hun traditionele militaire achtergrond principiële bezwaren hebben tegen een dergelijke 'economische' benadering van defensieplanning. [REDACTED] benadrukte tenslotte in zijn beleidsdocument dat verdere troepenreducties nodig zijn en dat de militair-strategische situatie die ook toelaten.

Dit alles kan als kritiek op [REDACTED] worden gezien. Er wordt aangenomen dat in beginsel [REDACTED] wil vervangen door iemand, die bereid is om ondanks het beperkte defensiebudget een militaire hervorming door te voeren. Mogelijke kandidaten zijn de Secretaris van de Defensieraad [REDACTED] de huidige Commandant van de Federale Grenstroepen legergeneraal [REDACTED] de vroegere bevelhebber van de Sovjet troepen in Afghanistan generaal [REDACTED] (momenteel parlamentslid) en de generaals [REDACTED] en [REDACTED], beiden commandant van een militair district. Het is echter ook mogelijk dat [REDACTED] de uit de kabinetswisselingen voortvloeiende politieke onrust zo klein mogelijk wil houden en de vervangingen zal beperken tot de 'economische' ministeries. [REDACTED] zou dan nog kunnen blijven.

KAZACHSTAN

Status testgebieden voor raketsystemen

Een in oktober 1996 met de Russische Federatie gesloten akkoord omtrent het leasen van een viertal testgebieden voor raketsystemen is door het Kazachstaanse parlement niet geratificeerd. Volgens het akkoord zou Moskou voor een bedrag van 26 miljoen dollar 10 jaar lang gebruik kunnen maken van deze terreinen. In het parlement zijn stemmen opgegaan om de terreinen te sluiten. In de tijd van de Sovjet-Unie zijn hier vele testen (ook nucleaire) uitgevoerd, waarna deze aanzienlijk vervuild zijn achtergelaten. De gezondheid van de plaatselijke bevolking zou hier nog steeds ernstig onder leiden.

Hoewel Moskou op het grondgebied van de Russische Federatie nog andere testterreinen ter beschikking heeft, is de mogelijke definitieve sluiting van de testterreinen in Kazachstan een behoorlijke tegenslag voor het Russische R&D-programma voor raketsystemen. De actie van het Kazachstaanse parlement moet niet gezien worden als een anti-Russische actie maar als een poging om een verdere vervuiling van het Kazachstaanse grondgebied te voorkomen. Het is ook mogelijk dat het parlement op deze wijze tracht de Russen te dwingen tot het verstrekken van een grotere vergoeding voor het gebruik van de terreinen.

CENTRAAL-AZIË

Bezoek NAVO-SG aan Centraal-Azië

Op zijn rondreis in Centraal-Azië heeft de secretaris-generaal van de NAVO, [REDACTED] intussen Kazachstan en Kirgizstan aangedaan en daar gesprekken gevoerd met de respectievelijke staatshoofden en leden van de regering. Het bezoek van [REDACTED] is in verband te brengen met de voorbereidingen voor de in september in het zuiden van Kazachstan te houden oefeningen van Centrasbat, het onder de vleugels van de VN door Kazachstan, Kirgizstan en Oezbekistan gezamenlijk opgerichte bataljon voor het uitvoeren van vredestaken. Aan deze oefening zullen ook delen van de Amerikaanse strijdkrachten deelnemen. De NAVO zou intussen kenbaar hebben gemaakt dit bataljon financieel te willen ondersteunen.

In Kazachstan en Kirgizstan hebben beide staatshoofden verklaard de samenwerking binnen het PfP-programma te willen intensiveren. De Minister van Buitenlandse van Kazachstan [REDACTED] verklaarde naar aanleiding van het bezoek dat hij de toetreding van nieuwe leden tot de NAVO als onomkeerbaar zag. President [REDACTED] had al eerder verklaard dat de uitbreiding van de NAVO niet een destabiliserende werking op de veiligheidssituatie in Europa mocht hebben en dat er rekening moest worden gehouden met de Russische belangen. De President van Kirgizstan [REDACTED] deelde deze mening en verklaarde verder na de gesprekken met [REDACTED] dat Kirgizstan een bondgenoot van Rusland was en dat het diens bezorgdheid omtrent de uitbreiding van NAVO deelde.

Kazachstan en Kirgizstan moeten, buiten Tadzjikistan, in Centraal-Azië gezien worden als de relatief trouwste bondgenoten van Moskou. Ondanks dat zijn ze beide behoorlijk actief binnen het PfP-programma en nemen ze geen sterk negatieve houding aan ten opzichte van een toekomstige uitbreiding van de NAVO. Het bezoek van [REDACTED] wordt uiteraard nauwkeurig door Moskou gevolgd. [REDACTED] zal verder nog bezoeken brengen aan Oezbekistan en Turkmenistan.

AFGHANISTAN

Taliban dreigen Tadzjikistan

De leiding van de Taliban heeft recentelijk van Tadzjikistan geëist dat het de steun aan de verdreven regeringseenheden van [REDACTED] moet beëindigen. Het zou hierbij onder andere gaan om het door Tadzjikistan aan [REDACTED] ter beschikking gestelde vliegveld bij Kulyab in het zuidwesten van Tadzjikistan. Via dit vliegveld zou de levering door Rusland van voedsel en materieel aan de eenheden van [REDACTED] worden uitgevoerd. Ook zou er in de omgeving van Kulyab een trainingskamp zijn opgezet. De Tadzjiekse regering heeft intussen ontkend deze steun aan [REDACTED] te leveren.

Wanneer de Taliban de eenheden van [REDACTED] geheel uit Afghanistan mocht verdrijven, is het te verwachten dat deze de strijd zullen voortzetten vanaf Tadzjiekse grondgebied. Hoewel de interne strijd in Tadzjikistan, na het bereiken van een aantal akkoorden tussen regering en de gezamenlijke Tadzjiekse oppositie, lijkt te zijn geluwd, zal de veiligheid van het land opnieuw ernstig worden bedreigd wanneer de strijd tussen de Taliban en [REDACTED] op of in de directe nabijheid van het Tadzjiekse grondgebied wordt voortgezet.

VENEZUELA

Militaire coupvoorbereidingen ?

Vorige week heeft de Venezolaanse Minister van Defensie in een communiqué uitdrukkelijk stelling genomen tegen een verhaal in het ochtendblad "El Globo" dat enkele dagen eerder een militaire coup poging in Maracay was verijdeld. Benadrukt werd dat er in het leger rust heerste en dat het verhaal officieren en militaire eenheden noemt die niet bestaan. Ook het

[REDACTED]

Venezolaanse Ministerie van Binnenlandse Zaken ontkende dat er van een coup poging sprake was geweest.

In de Venezolaanse pers is regelmatig sprake van vermeende coup pogingen of plannen daartoe, waarvan de juistheid doorgaans niet achterhaald kan worden. Eerder dit jaar stelde een voormalige militaire opstandelingenleider dat er binnen de strijdkrachten tenminste twee coups werden voorbereid, zonder overigens aan te geven waar, wanneer en door wie. Gelet op de binnenlandse politieke en economische problemen in Venezuela en de toenemende onveiligheid kan zeker niet worden uitgesloten dat er militairen zijn die met coup plannen rondlopen, maar er zijn geen concrete aanwijzingen dat er daadwerkelijk een coup wordt voorbereid.

ARGENTINIË

Presidentiële uitspraken over toekomst Falkland Eilanden

In een beleidstoespraak voor het Argentijnse Congres heeft President [REDACTED] begin deze maand opnieuw gesteld dat Argentinië eens definitief de soevereiniteit over de Malvinas (Falkland Eilanden) zal terugkrijgen. Hij benadrukte dat Argentinië een vredelievende natie is die de rechtsorde en vreedzame beslechting van internationale geschillen hoog in het vaandel voert en dat het herstel van de soevereiniteit door diplomatieke actie bereikt moest worden. Verder stelde hij dat wat betreft de Malvinas Argentinië haar betrekkingen met het Verenigd Koninkrijk had genormaliseerd en dat belangrijke vooruitgang was geboekt bij de besprekingen met het VK over bilaterale overeenkomsten over visvangst en oliewinning (in het zeegebied rond de eilanden).

Deze uitspraken maken duidelijk dat Argentinië niet van plan is haar aanspraken op de Falkland Eilanden op te geven, maar tevens dat zij deze niet meer met militaire middelen wil realiseren. Overigens moet als gevolg van de ingrijpende bezuinigingen op de Argentijnse defensie-uitgaven van de laatste jaren en de daaruit voortvloeiende reducties bij de strijdkrachten worden betwijfeld of Argentinië nog wel in staat is de Falklands met militaire middelen terug te winnen. Of dit langs diplomatieke weg wel zal lukken moet op afzienbare termijn eveneens worden betwijfeld, gezien de afwijzende opstelling van de bevolking op de Falklands.